

ki jih spričo tega, da je vložil vanje ves svoj trud ne more in ne sme uživati, ker so mu več ali manj nedostopni, ali pa se mora nuditi možnost, da se bo povečal konzum, da bo nastala v tem pogledu »ena čreda, en hlev!«

Sicer pa sega to prizadevanje daleč nazaj!

In kje so najbolj vidni sledovi današnje globoko zmaterializirane, znaturalizirane in pozitivistično orientirane dobe? S svojimi strahotnimi posledicami so segli v svojo prabit — na podeželje!

Kmet se bolj kot kdaj prej bori za obstanek na svoji grudi. Svojih produktov ne more vnovčiti; osobito kraji, ki so v komunikacijskih ozirih slabi, so kruto prizadeti. Toda tajiti ne smemo, da moderni obraz življenja vključuje tem nedostatkom ni oplazil tudi njih. Je na žalost opravil svoje »nalezljivo početje«. In tako ti ljudje dandanes ne morejo zadostiti svojim potrebam, ki so jih omamili z »novokulturnimi« pridobitvami. Davčni sistem kajpa tudi ne popušta. Nasprotno! Vedno večje zahteve so ustvarile tudi nove, vedno večje datjave. Na eni strani je to vzrok mnogim nejevoljam naših malih ljudi, na drugi strani pa se nevolja potencira vsled kadra brezposelnih, ki se klatijo po deželi, sejejo mržnjo do obstoječega socialnega reda med ljudstvo, prosjačijo, ker jih k temu sili borba za goli obstanek, požigajo domove »ošabnih kmetavzov« itd.

V polpreteklem času se je imel naš kmet manjše potrebe, je vsled tega tudi lažje shajal. Semintja je lahko vnovčil svoje pri-delke (tu pridejo v poštev osobito vinorodne pokrajine), z izkupičkom je gospodaril kajpa lažje kakor danes; lahko si je najel delavce, »kopače«, ker jih je imel s čim plačati, četudi je drugače živel »iz rok v usta«. Danes, ko je gospodarska kriza opazila tudi njega, je pričel obdelovati svojo zemljo sam, mesto prejšnjih plačanih delavcev pa sili k delu svojo nedorošeno družinico in jo s tem kajpa odteguje — šoli. In tako je dandanes že povsem vsakdajen pojav pogosto izostajanje otrok od šolskega pouka. To je problem, ki ga zakon o narodnih šolah ne predvideva. Učitelj ima v tem slučaju tako rekoč zavezane roke. Kam bi? Če bo izvajal konsekvence, pride v hudo zamero pri ljudeh in mu bo posledje še bolj otežkočeno vsako prosvetno prizadevanje med ljudstvom, če jih ne bo izvajal, pride slej ko prej v nemilost pri svojih predstojnikih in v navzkriž z zakonom.

Pri teh neizpolnjevalnih šolskih dolžnostih od strani otrok je kaj hudo prizadeto zlasti učiteljstvo v vinorodnih krajih, kjer se »nujna domača dela« vlečejo od zgodnje pomladi pa do zaključka šolskega leta.

Ali ni ta nedostatek tudi nujen izrodek gospodarske krize in njenih posledic? Kaj naj stori prizadeto učiteljstvo, da bo zavladal spet enotni duh, želja po prosveti, ki dandanes ni več tako lepo zaželen, kakor je bila še pred petimi leti? Odkod naj črpa osvežujočih sokov, s katerimi naj bi prepočil današnjega malodušnega, »nazaj usmerjenega« kmeta, ki zametuje šolo, vae-leč vso krivdo civilizacije nanjo? Kaj naj stori, da bo njihovo kulturno območje zopet prednjačilo iluzornim zahtevam in razočaranim željam?

To so vprašanja, pred katerimi obstoje učitelji v takih krajih, kjer so iz omenjenih vzrokov tako rekoč brez moči.

To so vprašanja, preko katerih ne bodo smeli iti s prezirnim v očeh naši zakonodavci, kadar bodo razpravljali o prepotrebni in tako zelo zaželenem novem učnem načrtu!

Splošne vesti.

POZIV!

V ponedeljek, dne 2. maja t. l. dospe v Ljubljano učiteljski pevski zbor Ivan Filipovič iz Zagreba. Naša stanovska zavest nam veva, da se oddolžimo zagrebškim tovarišem in jih sprejmemo na kolodvoru v kar najčistnejšem številu. Kdor je pouka prost, naj pohiti k sprejemu na kolodvor ob 10.15. Istočasno vabimo in pozivamo, da se udeležijo vse učiteljstvo iz Ljubljane in bližnje okolice večernega koncerta v veliki dvorani hotela Union. Povabite na koncert tudi svoje znanee in prijatelje, ki so nam naklonjeni, da napolnimo dvorano do zadnjega kotička. Vstopnice dobite v predprodaji v knjigarni Glasbene matice.

Jugoslovensko učiteljsko združenje, sekcija Ljubljana.

Predsednik zagrebškega pevskega zbora g. Ljudevit Krajačič.

— Pojasnilo glavne kontrole. Glavna kontrola, je na svoji splošni seji z dne 8. aprila 1932, izdala pod št. 27.354 sledeče pojasnilo: Učitelji imajo pravico do brezplačnega stanovanja po § 29, in 173. zakona o narodnih šolah in se z ozirom na § 62 drugi odstavek točke a) finančnega zakona za l. 1932/33, ne morejo pri njih uporabljati določila uredbe o določanju vrednosti stanovanj državnih uslužbencev, ker so pridobili pravico do brezplačnega stanovanja po specialnem zakonu o narodnih šolah.

— Sekcija JUJ za Savsko banovino prav dobro napreduje s svojim organizacijskim delom. Število članstva se od dne do dne veča. Sekcija šteje danes že 3502 člana in ima

od vseh banovinskih sekcij največje število članstva. Učiteljstvo je organizirano že v vseh razen v dveh srezih.

I Z J A V A.

Jugoslov. učiteljsko združenje — sekcija za Dravsko banovino v Ljubljani — je razposlalo z ozirom na Slovenčevoro poročilo o velikonočnem zborovanju Slomškove družbe posebno okrožnico na vsa okrajna učiteljska društva. Iz te okrožnice je razvidno, da smatra sekcija Slovenčevoro poročilo za grobo žalitev učiteljskega stanu, zato izjavlja podpisano:

1. Referat tovariša Winklerja »Razvoj učiteljske duhovne orientacije« ni nikjer označeval sedanje učiteljske stanovske organizacije JUJ za hlapčevsko, ampak je povsod branil in utrjeval njeno nestrankarsko in nepolitično orientacijo in ugotavljal potrebo njenega obstoja in pravilnost borbene držanja proti vsem, ki hočejo današnje slovensko učiteljstvo spet privedi do hlapčevanja.

2. Kakor JUJ kot stanovska organizacija, tako tudi »Slomškova družba« kot kulturna organizacija slovenskih katoliških učiteljev, ki so stanovsko včlanjeni pri JUJ, smatra za svojo dolžnost, da se vedno bori proti hlapčevanju, naj prihaja njega vsiljevanje od katerekoli strani. Slovenski katoliški učitelj stoji v eni vrsti z ostalim učiteljstvom in se ne smatra za nikako izjemo.

V Ljubljani, dne 18. aprila 1932.

Za Slomškovo družbo:

Venčeslav Winkler, učitelj.

Ivan Štrukelj, predsednik.

— Ustanovitev Učiteljske samopomoči v Zagrebu. Pretekli teden se je vršila v Zagrebu seja predsednikov sreskih učiteljskih društev. Od 58 društev je bilo zastopanih 45. Na seji je bilo sklenjeno ustanoviti posebno ustanovo za Učiteljsko samopomoč v obliki kreditne zadruge. V to svrhu je bilo priporočeno vsem učiteljskim društvom, naj razpravljajo o pravih Hrvatske učiteljske štedne i predumne zadruge in Hrvatske učiteljske pripomočne zadruge.

— Obvezna naročitev »Prosvetnega glasnika«. Prosvetno ministrstvo je izdalo poseben odlok, na osnovi katerega ne more biti nobena šola oproščena od naročanja »Prosvetnega glasnika«. Za vse šole je naročitev obvezna, ker prinaša glasnik razne odredbe, ki niso drugje objavljene, a so za šolo in učiteljstvo važne.

— Pismeni esperantski tečaj. Vsem udeležencem pismenega esperantskega tečaja sporočam, da ne stanujem več na Jesenicah. Pošiljajte naloge na naslov: Golobci Peter, šol. uprav., Primskovo, p. Smartno pri Litiji. Prijav ne sprejemam več, ker nameravam jeseni otvoriti nov tečaj za začetnike.

— Nove šole v Istri. Da bi prodrli fašistična asimilacijska akcija med vse sloje našega naroda in tudi v najmanjši naše kraje in da bi se čim več malih »drugorodcev« naučilo italijanske, osniva fašistični režim nove šole v Istri. Tako je odredilo ministrstvo za javna dela, da se začno graditi nove šole v Jakovici pri Tinjanu, Boljunu, Stokovcih pri

Svetvinčentu, Roveriji in Pičnu. Bodoči proračun tega ministrstva bo predvideval še deset novih šol v Istri. — (iz »Istre«.)

Tovariši!

Udeležite se koncerta zagrebškega učiteljskega pev. zbora 2. maja ob 20. uri v dvorani Uniona.

— Odbor SSM se je iz tehtnih razlogov v en glas odločil, da zviša za l. 1931 članarino od Din 30— na Din 40—. Vodil ga je pri tem samo ožir na veliko, težko in odgovorno polno delo učitelja in učiteljice v šoli in izven nje. In drugo nič! SSM bi jima pri tem v svojih publikacijah rada dajala ne samo po količini, ampak tudi po kakovosti čim več pobude. A tudi to se danes, žal, ne doseže brez — gmotnih žrtv! (Odločitev ustreza dosedanjim praksi društvenega poslovanja, pa tudi ne nasprotuje društvenim pravilom.)

Odboru je znano, da je naše učiteljstvo tukaj po ogromni večini z njim enih misli. A dobili so se poindci, ki kdo ve iz kakih razlogov pozivajo učitelje in učiteljice k »ogorčenim« protestom proti povišanju članarine in celo k — izstopu iz SSM.

Odbor si dovoli jih opozoriti na to, da taki čini nikomur nič ne koristijo, ampak da so prej neke vrste — herostratsko početje. Odboru se je namreč, kajpa ne brez truda, posrečilo, da si je zagotovil lepo vrsto najpomembnejših rokopisov s pedagoških poljan kar za več let. A če hočemo, da vse to obilje misli zagleda tudi beli dan ter tako postane dostopno našim učiteljem in učiteljicam: tedaj si nikar ne mečimo krepeljev pod noge, temveč se prav krepko strmino k enotnemu hotenju istih smerok! Uvažujemo pa tudi to, da bi zagarske puščice ne nahu-dile neimara odboru, temveč — **dobri stvari**, ki si jo odbor pošteno prizadeva pospeševati! Lahko je govoriti, tudi glasno govoriti, toda prašara modrost uči, da je pred resno prizadevanje po dovršenih delih v življenju od bogov bil položen — znoj!

Za odbor:

Prof. dr. K. Ozvald, predsednik.
Dr. St. Gogala, tajnik.

— Botanične ekskurzije. Bivši načelnik prosvete g. dr. Lončar priporoča v svojih referatih o delovni šoli na učiteljskih zborovanih poučne izlete, ki so po šol. zakonu sestavni del učnega programa. Izmed vseh izletov so pa najvažnejši botanični izleti. Učenci morajo spoznati drevesa in grmovje svoje okolice, trave in plevela po travnikih, njivah, gozdovih in seznaniti se z lepotnimi cvetlicami. Zato naj se učenci navajajo na sistematično opazovanje rastlin v vrto, na polju, v gozdu, na poti v šolo in drugod. Izleti dajejo najlepšo priliko, da vzbudimo v učencih smisel do lepote narave.

Madlana naj vidi in občuduje krasoto spomladanskega in jesenskega gozda, cvetočega sadovnjaka, pisanega travnika itd.; v njej

škodo, marveč v velikansko korist, ker bi dali taki tečajni plamenom učiteljevega idealizma, kateri tolikokrat umirajo v slabem ozračju razmer, kisika novih sil, moči in volje, ki bi oživljali tudi pouk v šoli in med narodom. Osvežitve ne rabi le učenec, da vzdržujemo v njem trajno radost in pozornost v delu, tudi učitelj jo potrebuje — morda še več in danes še bolj nego kdaj prej.

Izredno silno živahno zanimanje ter sodelovanje vseh tečajnikov pri teoretičnem in praktičnem delu predavanj, je dokazalo, da so taki tečaji res prepotrebni in je le škoda, da se niso mogli vršiti že prej in da se ne vrše po vseh srezih. So pa taki kratkoročni gospodarski tečaji tudi važnega vzgojnega pomena za učiteljstvo, ki se v takih kurzih, ki so nevtralni, tečaji po vsem, enako potrebnih skupnih interesih, najde in navezuje tesnejše stike. Gospodarsko delo, sadjarstvo, vrtarstvo i. dr., je edini najmočnejši prijateljski posrednik med razdvajajočimi se silami v naših vrstah. Naše pedagoške revije naj bi posvečale več pažnje tudi gospodarski vzgoji mladine in učiteljev. Vsi vzgojni in metodiški problemi ne bodo našli trdnih tal in ideja nove šole ne bo napredovala, če ne bomo našli stikala, ki veže šolo in dom, ki spušča močne struje medsebojnega razumevanja in to je zaenkrat praktično gospodarsko udejstvovanje učiteljevo med mladino in narodom. O obširnem pomenu, nalogah, organiziranju takih tečajev, bi bila seveda prepotrebna snov za obravnave v naših strokovnih revijah po učiteljskih strokovnjakih, najboljša reklama pa bo dobra volja in korajžen začetek. Vse drugo, tudi veselje do stvari in poglabljanje, pride potem samo od sebe.

Naj pa bi bil tečaj v pobudo za uvedbo sličnih gospodarskih in gospodinskih sezonskih tečajev (pozimi, predvsem pa spomladi in jeseni) v prvi vrsti s praktičnim sodelovanjem tečajnikov, v vseh okrajih države, kajti skrajni čas je, in treba je, da smo učitelji oboroženi v gospodarskih strokah, da bomo pomagali kot najvažnejša sila med narodom izvojevati zmago nad krizo in da bomo vzgojili zdrav, gospodarsko naobražen, samostojen, svoboden ter močan in zaveden narod.

Tečajnik.

LISTEK

† Gabrijela Grom-Hladnikova.

V ljubljanski bolnici je 26. t. m. po operaciji nenadoma preminula tovarišica Gabrijela Grom-Hladnikova, žena šol. upravitelja v Babnem polju tov. Milana Groma. Že drugič je v letošnji pomladi posegla neizprosna smrt v vrste poznane Hladnikove rodbine. Pred mesecem dni je umrl oče Ignac Hladnik. Kdo ga ni poznal, kdo ni bil njegov učenec v teku dolgih let na novomeški gimnaziji? On ni bil učitelj, bil je oče svojih mladini, vester svetovalec in vzgojitelj še onstran šolskih klopi. Naš odlični pevec Milan Pugelj se mora samo njemu zahvaliti, da ga je z očetovsko skrbjo pripeljal na pot, ki mu je v življenju prisojena. Toda ne samo to — cela vrsta je takih, ki se danes zavedajo, kaj jim je bil Ignac Hladnik. Kakor da bi mogla pogrešati svojega očeta, je pohitela za njim tudi njegova hčerka Gabrijela. Smrt se ni ozirala na njene tri nedorošle otroke in do-brega moža — poklicala jo je k očetu! — Tovarišica Gabrijela je imela po svojem očetu velike muzikalne zmožnosti, ki so se pod vestnim vodstvom roditeljev vsestransko izpopolnile. Kot glasbenica, vestna učiteljica, izvrstna mati in žena je posvetila vse sile šoli svoji in zaupani ji mladini. Bila je splošno zelo priljubljena in je z njeno smrtjo nastala velika vrzel v naših vrstah in vrstah kulturnih delavcev.

Gabrijela! Neutolažljiva je bila Tvoja žalost za očetom, danes si pri njem! Veruj, da so Tvoji otroci v rokah moža, prijateljev, sorodnikov in znancev, ki bodo ob Tvojem svetlem spominu z veseljem in vso skrbjo skušali nadomestiti Tebe. Naj Ti bo lahek počitek v domači grudi poleg svojega očeta! Na Tvoji življenjski poti ni bilo cvetja, z njim bo pokrita vsaj Tvoja prerana gomila. Preostali naj bo tolažilo to, da z njimi žalujemo tudi mi, ki smo poznali oba ter njiju veliko delo. — Pokojnico prepeljejo v Novo mesto, kjer bo 28. t. m. položena k večnemu počitku.

—čo.

Gospodarski tečaj v Kotljah.

Sreski šolski nadzornik g. P. Močnik je priredil za učiteljstvo svojega dravograjskega sreza dne 22. in 23. aprila gospodarski tečaj, na katerem sta predavala tudi tovariša A. Sokol in K. Doberšek. V tečaju, ki je bil prirejen v prvi vrsti za upravitelje šol, pa tudi za učiteljstvo (ice), ki imajo zanimanje za delo na vrto, so bile zastopane skoro vse šole v okraju. Namen tečaja je bil »usposobiti učitelje vrtarje za pravilno ureditev in obdelovanje šolskega vrta, da se usposobi v gospodarsko za delo med narodom in si s tem zboljša svoj slabi gmotni položaj.

Ker je bil tečaj prvi te vrste, je primer-no in potrebno spregovoriti o njem nekoliko več.

Pri otvoritvenem referatu je tov. nadzornik Močnik, ki je kot znan in popularen strokovnjak predaval o vrtarstvu, sadjarstvu in deloma o čebelarstvu, poudarjal:

»Sedanja in bodoča doba ter nova šola zahtevajo brezpogojno gospodarsko udejstvovanje učitelja v šoli in izven nje, ako noče, da stoji kakor zapuščen mejni kamen na širnem polju. Nazaj h grudi, k skromnosti, naravi in značajnosti! Sveži gospodarski duh v šolske prostore in med narod! Le šola, kjer bo učitelj sam vzgojen v kmečkem duhu in bo poznal žitje in bitje kmeta in njegove potrebe, bo vzgojila značajen, strokovno izobražen in resnično naroden in državotvoren kmečki narod!«

Resnično, gospodarska stiska, ki duši vse stanove, najbolj pa malega in srednjega kmeta, zato ker je najmanj pripravljen nanjo, nujno zahteva hitre, energične in neodložljive gospodarske usmerjenosti šolskega dela, predvsem osnovne šole, meščanskih šol in učiteljskih. Sicer bomo kmalu postali učitelji in naše šole v tej vlogi av. našli svetovnega gospodarskega razvoja, ki je najvažnejši pogoj kulturne rasti kakega naroda, pravi anahronizem. Naglo, resno poseganje v gospodarsko vzgojo učiteljstva in njegovega narasčaja, je dolžnost vseh, ki jim je skrb za naše šolstvo in z njim za bodočnost naše mlade naravno bogate države.

Tovariš g. nadzornik je tej kategorični zahtevi časa in nujnosti primerno, v zgoščen, strokovnjaško presejani in že njemu vrojeni, poljudnoznanstveni nazorni besedi podal v metodični urejenosti najglavnejše od tega, kar je treba vedeti o šolskem vrto, ki je najboljša priprava in najboljši prostor za delo na gospodarskem polju, kateri je šola za učitelja, skozi katero mora, ako hoče postati pravi kmečki učitelj in svetovalec naroda, in brez katerega ne more shajati noben učitelj, ako je pristaš nove šole. Važen je še njegov poudarek o medsebojni pomoči šol, upraviteljev oz. učiteljev vrtarjev pri urejanju svojih vrtov, v eminentni narodno gospodarski in vzgojni važnosti istih. Šolski vrtovi naj tvorijo trdno vez med učitelji in učenci, pa tudi med šolo in domom.

Tovariš Sokol, ki je kot upravitelj v Kotljah z njemu lastno vestnostjo pripravil za tečaj razmeram primerno vse potrebno za nazorno demonstracijo predavanj, pa tudi za udobnost in veselo razpoloženje tečajnikov, je v toplem aprilskem solncu, ki nam je bilo v dnevi tečaja izredno naklonjeno, pri svojem uljaku predaval z veliko milino vezano s sokratskim humorjem o čebelarstvu in letnemu času primerno tudi praktično ponazoroval svoja izvajanja. Predaval je tudi o sadjarstvu.

O perutninarstvu je predaval tov. K. Doberšek, šol. upr. iz Prevalj. Dal je zelo jedrnat in praktične podatke in nasvete v tej gospodarski panogi, ki jo skoro brez izjeme more gojiti skoro vsak učitelj. Posebno je poudarjal važnost kopunereje, njene visoke rentabilnosti za nas same in kot zelo važno panogo našega narodnega gospodarstva sploh, kateri pa se posveča vse premala pažnja. Ker ni bilo prilike za kopunjenje, so želeli tečajniki, da predavatelj to ob primer-nem času praktično pokaže.

Z navodili, kako je treba udejstviti deco na šolskem vrto, je g. tovariš Močnik zaključil ciklus predavanj.

Tovariš R. Gallo, šol. uprav. v Mežici, se je v imenu vseh tečajnikov zahvalil vsem predavateljem, predvsem pobudniku tečaja g. nadzorniku Močniku, za požrtvovalnost. Izrazil je željo, da se taki tečaji še čedše ponove, če mogoče, prirede tudi za ves teden, ker bi ti dnevi šolskemu pouku ne bili v

Vse muzikalije se dobe v knjigarni Učiteljske tiskarne. Prospekte raznih edicij pošilja na zahtevo brezplačno.